

RS 2020-0780

Region Stockholm
Tillväxt- och regionplaneförvaltningen
att: Lars Nordgren
Box 22550
104 22 Stockholm
registrator.lsf@sil.se

REMISSYTTRANDE 2021-03-05

NÄRINGS- OCH TILLVÄXTSTRATEGI FÖR STOCKHOLMSREGIONEN

Klump Subtopia, SITE och Kulturinkubatorn Transit vill härmed avge ett gemensamt remissyttrande i anledning av rubricerat betänkande, dnr RS 2020-0780.

OM KLUMP SUBTOPIA, SITE OCH KULTURINKUBATORN TRANSIT

Avsändarna av detta remissyttrande är Stockholmsregionens tre kulturinkubatorer; multidisciplinära företagsinkubatorer för konstnärliga och kreativa näringar, med syfte att facilitera, stödja och utveckla entreprenörer inom området. Alla tre är medlemmar av den nationella intresseorganisationen creARTive.

Klump Subtopia kulturinkubator drivs av det kreativa företagsklustret Subtopia i Alby, Botkyrka. Där utvecklar entreprenörer sina visioner till hållbara företag och verksamheter inom kulturella, sociala och kreativa näringar. Klump erbjuder kreativ coaching, internationellt nätverk, ett flexibelt kontor och allt det som följer med att bli del av klustret Subtopia.

SITE är en produktionsplats för scenkonst på Konstverket i Farsta. SITE som inkubator har öppen rådgivning för konstnärer och kulturentreprenörer om bl.a. finansiering och verksamhetsutveckling, samt ettåriga residens för konstnärer med tillgång till kontorsplats, produktionslokaler och coaching. SITE arrangerar SITE/Specific Festival, en årlig scenkonstfestival i Farsta där konstnärerna har möjlighet att visa sitt arbete för en bred publik.

Transit kulturinkubator är en kulturinkubator för yrkesverksamma musiker, bildkonstnärer, formgivare, konsthantverkare, filmare och scenkonstnärer sedan bildandet 2010. Transit har utvecklat metoder för rådgivning och verksamhetsutveckling speciellt framtagna för mikroföretag inom alla konstnärliga discipliner. Metoderna resulterar i att yrkesverksamma konstnärer skapar sig en bärighet för den egna verksamheten såväl ekonomiskt som konstnärligt, vilket leder till stärkt försörjningsförmåga och stabil etablering inom kulturella och kreativa näringar.

ALLMÄNT OM STRATEGIN

De tre kulturinkubatorer som undertecknat detta remissvar verkar alla inom fältet Kulturella och Kreativa Näringar (KKN), vilket strategin inledningsvis (sid. 5) listar som en av regionens sju styrkeområden, och framhålls särskilt som en faktor som kan göra Stockholm till en av världens ledande kreativa regioner (RUF5 2050, sid. 188 ff). Detta till trots omnämns inte området mer i strategin – förutom en notering att det blivit extra drabbat av pandemin – och är heller inte föremål för några särskilda insatser, något vi finner anmärkningsvärt. Internationellt betraktas KKN som en framtidsbransch; i samband med EU:s nya budgetperiod satsas stora resurser på området, genom exempelvis *Horizon Europe*, eller *New European Bauhaus* som lanserades i januari: att förena konst och teknik för att åstadkomma en grön omställning. I Stockholmsregionen sysselsätter KKN-området ca 66 000 personer enligt Kreativmetern, Tillväxtverket – att jämföra med t.ex. industrins 60 000 personer – och flertalet invånare i regionen har en direkt relation till en eller flera av dessa verksamheter.

En central beståndsdel i strategin är *smart specialisering*. Dock har regionen valt att utelämna styrkeområdet KKN i denna satsning, något vi anser vara ett misstag. Exempel från andra regioner styrker vår syn på detta. I Östergötland gjordes för ett par år sedan samma prioritering som nu föreslås Stockholm, vilket sedan blev tvunget att revideras redan efter ett år. I Västerbotten har å andra sidan KKN inkorporerats i smart specialisering, vilket renderat flertalet positiva och ibland oväntade effekter även i andra branscher. Detta beror dels på att KKN-området generellt kan främja gränsöverskridande innovation och nya samarbeten, men också på att entreprenörerna inom KKN genererar absolut nödvändigt innehåll; vad är värdet i en ny streamingtjänst utan musik, eller en supermodern dombiograf utan filmer?

Baserat på ovan nämnda omständigheter efterlyser vi fler och tydligare insatser för KKN-området i en näringslivs- och tillväxtstrategi för Stockholmsregionen, för att bibehålla regionens position som Sveriges kreativa centrum, och för att regionen fortsatt ska vara ledande i omställningen till ett hållbart samhälle.

STÄRK OCH UTVECKLA FORSKNING OCH SMART SPECIALISERING

I avsnitt 2.1 **Stärk och utveckla forskning, innovation och smart specialisering** belyser strategin (sid. 13) en analys av att det nuvarande företagsstödet i regionen är okoordinerat och underfinansierat. Kulturinkubatorer inom KKN har tidigare inte ingått i formuleringen av dessa stödssystem, något vi anser vara en försummelse av en redan existerande resurs. Våra verksamheter utgör just denna resurs för företagare inom kulturnäringar.

Vidare är majoriteten av Sveriges konstnärliga högskolor belägna i regionen, vilkas studenter och forskare har dessa tre kulturinkubatorer som en eventuell innovations- och företagsfrämjande instans att rikta sig till utanför akademien. Vi vet av erfarenhet att de traditionella stödssystemen, utvecklingsarenorna, testbäddarna och labben inte kan möta denna målgrupp i sina behov. Här skulle regionen tjäna på att inkludera kulturinkubatorer samt finansiera dem för detta ändamål, då vi redan idag fångar upp en stor del av innovationskraften och företagen som annars hamnar utanför det ordinarie stödet. Med ökade resurser skulle vi kunna skala upp denna verksamhet och möta behoven ännu effektivare.

Under rubriken **Öka kunskapen och nyttjandet av innovationsfrämjande upphandlings- och samverkansmetoder** (sid. 14) nämns att strategin har som mål att öka kunskapen om immateriella tillgångar och immaterialrätt, något vi står bakom till fullo. Dock behöver detta inkludera även *upphovsrätt*, särskilt i relation till den snabba digitaliseringen av samhället, där vi nu ser hur upphovspersoners rättigheter helt förbises till fördel för tillgänglighet. Även här finns kulturinkubatorerna som ett stöd för upphovspersonerna, men ett hinder är just kostnaderna för den juridiska kompetensen, samt svårigheterna att finna rätt kompetens. Här skulle kulturinkubatorerna kunna utgöra en "nod" för målgruppen dit de kan rikta sig med juridiska frågor, givet tillräckliga resurser. Regionen riskerar att förlora ett stort kulturellt kapital om denna fråga inte följer samma takt som digitaliseringen.

FÖRETAGSRÅDGIVNING OCH REGIONALT TILLVÄXTSTÖD

I avsnitt 2.2 **Stärk och utveckla små- och medelstora företags konkurrenskraft** föreslås (sid. 14-16) en förstärkning av informationskanaler, rådgivning och mötesplatser för små- och medelstora företag. Detta är i synnerhet nödvändigt för företag inom kulturella och kreativa näringar, dels för att området är mångfacetterat och heterogent, men också för att kunskapen om dessa branscher är låg hos de flesta företagsfrämjare. Denna kunskap finns emellertid hos regionens kulturinkubatorer, såväl för nyföretagare som för mer etablerade KKN-företag som vill växa och utvecklas. Därför skulle en satsning på utökad rådgivningsverksamhet för KKN-företag hos kulturinkubatorerna ha potential att ge goda resultat för regionens generella näringslivsutveckling, särskilt som KKN är ett av regionens utpekade styrkeområden.

Kulturinkubatorerna är också per definition gränsöverskridande verksamheter, varför de redan idag fungerar som mötes- och utvecklingsarenor för sina branscher, inom ramen för ordinarie verksamhet. De skulle därför ha möjlighet att skala upp denna verksamhet till att skapa sektoröverskridande regionala mötesplatser för hela näringslivet – något det finns goda exempel på globalt – givet tillräckliga resurser.

Vidare föreslår strategin en samordning av regional företagsfinansiering för att möjliggöra uppväxling via nationell och internationell finansiering. På grund av bristande kunskaper om samordningen av finansieringsstrukturer hos såväl KKN-företag som hos regionala aktörer får dessa företag en påfallande liten andel av företagsfrämjande och -utvecklande insatser, trots stor utvecklingspotential. Dessa medel kräver därtill koordinering och facilitering på regional nivå, här kan regionens kulturinkubatorer bistå med informationsinsatser och utveckling av regionens KKN-företag, liksom vid behov med kontakter hos potentiella samarbetspartners nationellt och internationellt.

STÄRK OCH UTVECKLA INTERNATIONALISERING, EXPORT OCH INVESTERINGAR

I avsnitt 2.3 beskrivs (sid. 18) de kulturella och kreativa näringarnas betydelse för den regionala identiteten och attraktionskraften, samt hur dessa drabbats hårt av coronapandemin. Vi instämmer och understryker att kulturinkubatorernas verksamheter och tillgång till högklassiga produktionsplatser för konstnärer och kulturentreprenörer är en förutsättning för dessa näringars återhämtning och fortsatta existens efter pandemin.

Vidare skrivs under insatser (sid. 18): “Fortsätt arbetet med att utveckla en hållbar flerkärnig region, där centrala regionkärnan och de åtta yttre regionala stadskärnorna är naturliga lokaliseringsplatser för näringslivsutveckling. Kreativa och kulturella näringar samt besöksnäringen spelar en vital roll för att attrahera besökare och investeringar”. Vi instämmer i analysen men föreslår ett förtydligande tillägg: “Kulturinkubatorer och konstnärliga produktionsplatser är en viktig kraft i utvecklingen av de yttre stadskärnorna och etablering av nya områden, då de utvecklingsprocesser som äger rum där ofta interagerar med och engagerar medborgare och besökare. Etablering av konstnärliga innovations- och produktionsplatser bidrar således till områdets attraktivitet, ökade investeringar och därmed en hållbar stadsutveckling.”

Stockholm dag som ovan

Martin Q Larsson
Inkubatorchef Klump
martin.qlarsson@subtopia.se

Emelie Johansson
Producent SITE
emelie@sitesweden.se

Peter Gahnström
Tf verksamhetsledare Transit
peter@transitsthlm.se